

ÉPÍTÉSZET

Koncepció, telepítés, működési elv

Az Agóra Pólus program és a hozzá kapcsolódó kulturális infrastruktúra-fejlesztés jelentheti Szeged ezen alulhasznosított belvárosi övezete számára az új identitást adni képes, arculatformáló beruházást. Ezért feladatunk nem csupán funkcionális vagy városépítészeti feladat, hanem a tágabb értelemben vett terület jelentőségének felértékelése is.

Mottónk és célunk az **integráció** volt – feloldani és kiegyenlíteni a több szinten is érzékelhető feszültséget:

- a jelenlegi rozsdaovezet strukturálatlan belseje, a történelmi, de rendkívül változatos épített keret és az ebbe a keretbe bekerülő, a belsőt minden tekintetben átértelmező innovatív funkciók,
- a tömb építési karaktere, a decentralizált, főként lakóépületeket tartalmazó városi szövet és a pályázati kiírás erőteljes központosítást kívánó, nagy alapterületű tervezési programja,
- a tervezendő közfunkció magas igény szintje és az elhanyagolt hátsókerthi miliő között.

Meglátásunk szerint az új nem létezhet a régi alapok nélkül -így az új kulturális központ épületeinek egyensúlyozniuk kell a hagyományos településképp, a történelmi miliő és a mai, fizikai és szellemi értelemben is korszerű, előremutató építészeti megjelenés között. Tervünk a szabályozási tervvel nagyjából összhangban olyan tervezői attitűdön alapul, amely a nőtt-organikus városfejlődés modelljét követve alakítja mind az egyes épületrészeket, mind pedig a köztük kialakuló zöldterületeket.

Alapkoncepciónk így egy újonnan nyitandó, gyalogosforgalmú „**belső utcán**”, mint tömbbelsőn áthaladó és azt alapvetően újrastrukturáló **erőteljes lineáris szervező erőn alapul**. Az új épületrészek az utca térfalát alakítják, homlokzataikkal a kialakuló változatos parkosított zöldterületekre-tetőteraszokra néznek. A környező meglévő beépítés arányait, léptékét szem előtt tartva és azt tovább fűzve terveztük meg a központ önállóan is működni képes egységeit. A tömegek között közparkok és burkolt terek, passzázsok alkotta, több szinten is áramló tér létrehozása volt a fő célunk, melyek mintegy „beszippantják” a környező utcákról a járókelőket.

A tervezés folyamán hamar világossá vált, hogy a Kálvária sugárútra maximum egy figyelemfelhívó jel kerülhet, mely már az utca elejéről, a térfal-hiányhoz közeledve felhívja a figyelmet a tömbbelsőben kialakuló új funkcióra. Ez a jel tervünkben az emeleti passzázs kinyúló lemeze lett, az új utca lendületet indítva, kilátópontként, felkiáltójelként tudósít a belsőben történő izgalmas eseményekről. Az utca indulásánál javasoljuk egy info-pont létrehozását is, ahol könnyen és gyorsan informálódhatnak az érdeklődők az aktuális kiállításokról, konferenciákról, jegyet vehetnek az őket érdeklő rendezvényekre.

A belső telekstruktúra rendezésével együtt javasoljuk a kapcsolódó környező telkek határainak rendezését is – konkrétan a Londoni körút felé eső telekhatár alsó sarkán. A területet vizsgálva fontosnak tartanánk hosszú távon egy **gyalogos átjáró kialakítását a Londoni körút felé is** – így a körüti buszmegálló ideális megközelítését kerülő nélkül lehetne biztosítani. A telkeket végignézve, erre a legalkalmasabbnak a Londoni krt. 30. alatti szomszédos telket látjuk, mert közfunkciót (imaház) lát el, így jogi lépéssel, esetleg szolgalmi jog biztosításával az átjárást megoldhatónak tartjuk. Ez a lépés két kis, szomszédos telken álló gazdasági épület bontását is igényli, de meglátásunk szerint a beruházás fontossága és léptéke ennyi beavatkozást jogossá és alátámaszthatóvá tesz. Meggondolandónak véljük a **Jósika utcai gyalogos átjárás megtartását** is, ha nem zavarja az ott lakókat a gyalogos forgalom átengedése.

A **buszvárakozó hely** a Londoni sugárút buszmegállójának meghosszabbításával alakítható ki, a javasolt gyalogos átjárón könnyen megközelíthető ez a pozíció. Az épület főbejáratától 50 m-en belüli le- és felszállás biztosítására a busz a Kálvária körút felől rövid időre be tud állni az épület első kapujáig (a Gyermekház melegítőkonyhájának vonala), majd várakozás céljából beáll a buszvárakozó helyre.

A pályázati kiíráshoz csatolt **Szabályozási Terv módosítás-tervezettel** alapvetően egyetértünk, előírásait betartottuk. **Módosítást két helyen** érzünk indokoltnak koncepciónk maradéktalan megvalósíthatóságának szempontjából, melyek a szabályozási tervben eredetileg lefektetett elveknek sem mondanak ellent:

- 9. 9. b. 4. pont: „...a közterületi telken a Kálvária sgt. 23. számú telek intézményi funkciójára utaló, legfeljebb 4,0 m magasságú kapuépítmény létesíthető” kitétel módosítását indokoltnak véljük aszerint, hogy a létesíthető jel, építmény magassága a szomszédos védett épületek párkánymagasságáig érhesse, vagyis 6,50m-ig. Véleményünk szerint ez jobban illeszkedik a kialakult, építészetileg is értékes védett környezethez, illetve a jel méltó megfogalmazásában szabadabb lehetőségeket biztosítana. Tervünkben mi a 6,40 m-es magasságot tartottuk megfelelőnek.
- 9. 5. b. ba. pont. „... a beépítés módja a szabályozási tervben kótázással feltüntetett építési helyen belül... a 83,00 mBf. Szint alatti építmények megengedett beépítettsége 80%...”
Nem értünk egyet az építhető építmény magasságának ilyen módú meghatározásával. A Szabályozó célját értjük és egyet is értünk az elvvel: cél a szomszédos telkek értékének, „levegősségének” megőrzése, a megengedett 16,00m –es maximális építménymagasság telekhatártól való „elhúzása”.
A kitétel módosítását indokoltnak érezzük aszerint, hogy a 13,50 m-es zónában a magasság meghatározása engedje meg normál belmagasságú és használatú, de csak földszintes épületrész kialakítását is (a jelenlegi csak max. 3m épületmagasságot tesz lehetővé), meglátásunk szerint ez nem okoz a szomszédos telkek számára számottevő hátrányt. A telekhatártól 13,50 m-en húzódó építési hely vonalát reálisnak tartjuk (lásd kép)

Az együttes funkcionális alapelemei, kialakításuk

Közös kiszolgáló területek

Alapelvünk az együtt, mégis önállóan – a központi főbejárat és az aulához kapcsolódó kiszolgáló funkciók alkalmasak az egész együttes kiszolgálására, azonban igény esetén (pl. a központi terek külsős rendezvényt fogadnak), az egységek szeparálhatósága és önálló működése is biztosított. A közös területek megfogalmazásakor célunk volt a közlekedők minimalizálása áramló, többfunkciós terek létrehozásával. A különböző területek (folyóirat-olvasó, kiállítótér stb.) térben összefolynak és csak vizuálisan leválasztottak (pl. beépített bútorok segítségével), így a terek egyhangúsága, sterilitása elkerülhető. Az előadótermek könnyen elérhetők minden épületrészből, oszthatóságuk biztosított.

A mélygarázs a kiírásban előírtakat megtartva a Gogol utcából közelíthető meg. Innen a forgalom ellenőrizhetőségének céljából csak az aulába juthatunk fel lifttel és lépcsőn, valamint kialakítottunk egy külső, az épületektől független, a központi térre vezető garázsfeljáratot is.

Az épületegyüttes teljes területe akadálymentesített, minden szint megközelíthető akadálymentes közlekedésre alkalmas liftek használatával. Súlyponti helyeken akadálymentes vizesblokkokat, a Százszorszép Gyermekház kreatív mozgásműhelyei mellett akadálymentes öltözőt alakítottunk ki. A felső passzázs az információs pont mellett kialakított mozgó födém segítségével érhető el.

A középen kialakuló agóra és közpark közösségi értékének emelése céljából a programban foglalt büfén kívül egy, a park felé terasszal és nagy üvegezett felületekkel nyitó különálló kávézó kialakítását is javasoljuk, mely az épületegyüttestől függetlenül bérbe adható, az ugyanezen épületrészben elhelyezett üzlettel együtt.

Pólus disszemináció

A tudományos központ a központi területek feletti parkosított tetőterasz szinten kapott helyet. Ez a pozíció kettős előnyt biztosíthat: egyrészt a felső passzázsra nyílóan adott a rangjához méltó reprezentatív és önálló megközelítési lehetőség, másrészt a főlépcsőházon keresztül az aulával és az előadótermekkel is intenzív tud maradni kapcsolata. Így minden

szempontból alkalmas a térségi tudományos innovációs eredmények bemutatására mind a nagyközönség, mind szakemberek, kongresszusok számára.

Szászország Gyermekház

A Gyermekház kialakításánál elsődleges szempont volt az élménydús, könnyen használható, barátságos terek kialakítása, és a könnyű megközelíthetőség. Ez az egység található legközelebb a Kálvária sugárúti bejáratához, és rendelkezik a legsokrétűbb kertkapcsolattal is: egyrészt az aulával is közvetlen kapcsolatban álló belső játszódudvarra nyitnak terei, másrészt az emeleti foglalkoztatók saját tetőterasszal is rendelkeznek. A belső játszódudvar teljesen zárható és ellenőrizhető.

Fontos volt továbbá a központi aulatérrel és az előadókkal való intenzív kapcsolat, ezt a földszinti olvasó és számítógép állomások tartalmazó térrészen keresztül biztosítjuk (a gyerekekre várakozó szülők is elfoglalhatják itt magukat, esetleg a játszóteret is figyelemmel kísérhetik).

A melegítőkonyha önálló külső gazdasági bejáratot kapott, a gyerekek étkeztetése a zsibongóban történik.

A legkisebbeket foglalkoztató játéksziget a földszintre került, a nagyobbakat vonzó mozgásműhelyek és alkotóműhelyek az emeletekre. Az emeleti szintek lifttel és lépcsőn is megközelíthetőek.

Informatika Történelmi Múzeum

A múzeum a Gogol utca felé eső telekterületen helyezkedik el, megközelítése a közös aulából, illetve a hátsó átkötő híd alatti saját bejáraton keresztül lehetséges. A raktárak megosztva a földszinten és a garázs szinten helyezkednek el, a raktár gépkocsi feltöltése a mélygarázon keresztül, az emeletek kiszolgálása teherlift segítségével lehetséges. A múzeum kialakításánál célunk volt minél nagyobb összefüggő kiállítási terület létrehozása, melyek flexibilisen alakíthatók, a kiállítások aktuális igényei szerint. A kiállító tereket a passzázs oszlopsorával árnyékoltuk, illetve a felülvilágítókon keresztül is kaphat szórt fényt. A vezérlő és az irodaterület a második emeleten, a kiállító terektől szeparáltan helyezkedik el. A múzeum bővíthetőségét a földszinti raktár kiállítótérrel alakításával biztosíthatjuk, ekkor a kieső raktárterületet a külső raktárak kapacitásának bővítésével váltjuk ki.

Informatórium

Az informatórium épülete különül el legjobban a központi bloktól, de az ITM-mel intenzíven összekapcsolódva egységet is képez vele, igény esetén a múzeumi tereken keresztül az előadók könnyedén megközelíthetőek. A tömeg ilyen tagolását ennél a funkcionál éreztük a legkézenfekvőbbnek, használói egy külön kis világot alkotnak a központot látogatók között, amit tömegben is megjelenítettünk. A labokat és corneket magában foglaló tér kétszintes, galériás elrendezésű, az irodaterület egy önálló, csak az alkalmazottak által megközelíthető második emeleten található. Az informatórium bejárata a hátsó összekötő híd alatt, az ITM bejáratával szemben található.

Homlokzat, tömegformálás, anyaghasználat

A tömegek formálásánál több célt tartottunk elérendőnek: egyrészt a környező városszövet továbbfűzésével a lépték megtartása és többrétű terek létrehozása volt a fő irány, de a tömegek funkcionális tagolódása is elősegítette a környezetbe illesztésüket. Az emberléptékű térfalak, tömegek, átlátások és irányok az újonnan kialakuló „utca” barátságosságát hangsúlyozzák.

Alapvető probléma volt a területet meghatározó jellegzetes téglafalak és kerítések kezelése –a heterogén felületek takarása helyett karakterük erősítése mellett döntöttünk a tömegek erre rímelő alakításával, és a téglaburkolat alkalmazásával. A téglafal, mint homlokzati anyag használata Szegeden történelmi hagyományokkal is bír, így használata eszmei kapcsolatot is jelent múlt és jövő között. A mozgalmasabb tömegű felülvilágítók és pillérek viszont oldják a téglatömegek racionalitását, anyaguk színezett műkő.

Erőteljesen törekedtünk minél több zöldtető, átszellőztetett burkolatú homlokzati falak, árnyékolók, pergolák alkalmazására, az épület energiatudatos kialakításának elősegítésére.

Úgy véljük, hogy jobb út az, ha racionális, de friss, modern és mértéktartó tömegképzéssel **mélto és időtálló keretet** biztosítunk az innovációk és technológiai újítások rendkívül gyorsan változó világának bemutatására. Nem vállaljuk fel e sebesség követését esetleg sokkal gyorsabban avuló építészeti eszközökkel, melyek pár év után esetleg már túlhaladottnak számítanak.

KÖRNYEZETRENDEZÉS

A terület kettő, egymástól mind funkciójában, mind karakterében jól elkülöníthető egységre tagolódik:

1. szintben is szétválóan húzódó új „belső utca” és felső passzázs
2. a „belső utcára” felfűződő közparki funkciót betöltő zöldfelületek, tetőteraszok

A környezetrendezési koncepció kialakításakor az egységek önmagukban való kezelése mellett elsődleges cél volt azok formai értelemben vett egységes megfogalmazása.

A tömbbelsőben kialakuló új gyalogosforgalmú „utca” erőteljes lineáris elemként jelenik meg a tervezési terület középvonalában. Kialakításakor ügyelni kellett arra, hogy jelen helyzetében inkább **városi tér**ként funkcionál, hiszen a látogatók fogadása, a környező, önállóan is megközelíthető funkcionális egységek „előterének” kialakítása az elsődleges feladata. Így olyan tereket alakítottunk ki, melyek a nagy számban érkező látogatókat képesek fogadni, és emellett megőrzik a barátságos, családias hangulatot is. A belső udvar napközbeni **közhasználatra való megnyitása** szintén nagymértékben növeli az igénybevételt, ezért elengedhetetlen volt nagyobb **burkolt felületek** kialakítása, ülőalkalmatosságok létrehozása. Az utcától távolabb eső részeken nagyobb, a burkolt területektől kifelé enyhén emelkedő síkú egységes zöldfelületek maradnak, míg az utca felőli részeken a burkolat dominál, hiszen itt fontos az épületek közötti, minden irányt szabadon hagyó átjárás. A zöldfelületek a belső utca kezdeténél szigetszerűen jelennek meg, kiemelt növénykazettákban, amelyek néhol ülőfelületként funkcionálnak, néhol színes cserjefoltként. A kiemelt „kazetták” hosszanti irányú oldalfala rozsdáslemez. A burkolt tereken és a gyepfelületeken lehetőség nyílik szabadtéri installációk, kiállítások, rendezvények szervezésére. A nagyvonalú gyepes és burkolt sávokkal meglépcsőzött multifunkcionális tér egyaránt betölti egy **közpark** és egy **épített nyitott tér** szerepét is, az adott használati igények szerint. A központi tér **zöldtető**vel fedett része is térileg e területekhez kapcsolódik, a szintben megemelt passzázsról mindenki számára elérhető.

Az épület nyitvatartási idején túl kapukkal, tolóajtókkal a park lezárható a közforgalom elől.

A teljes tervezési terület növényalkalmazása egységes. A megtartásra javasolt faállomány megőrzése mellett a cserjealkalmazás előtérbe helyezi a levendula, a gránátalma, a cipruska telepítését. Rendkívül fontosnak tartjuk az újonnan telepítendő faállomány minőségi kiültetését, mely az újonnan kialakuló központ vitalitásához nagymértékben járulna hozzá, elkerülve annak esetleges sterilizálását.

A **térbútorok, lámpák, faveremrácok, biciklitárolók** tekintetében ügyeltünk arra, hogy azok kiválasztása illeszkedjen a megcélzott építészeti hangulathoz. Nem historizáló módon, hanem – ahogy ezt egyébként épületeink is tenni szándékoznak a környezettel való kapcsolatukban – egyszerűségükönél fogva.